

FAKULTA SOCIÁLNÍCH STUDIÍ MASARYKOVI UNIVERZITY V BRNĚ
KATEDRA POLITOLOGIE

KRIZOVÉ ŘÍZENÍ V KONTEXTU BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU ČR

Procházka J.

ROLE STÁTU

Zajištění svrchovanosti a územní celistvosti ČR, ochrana jejích demokratických základů a ochrana životů, zdraví a majetkových hodnot je základní povinností státu.

Ústavní zákon 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR

CÍLE

1. REFLEXE PŘEDCHÁZEJÍCÍ PŘEDNÁŠKY
2. OBJASNIT KRIZOVÉ ŘÍZENÍ V RÁMCI BEZPEČNOSTNÍHO SYSTÉMU ČR
3. PŘEDSTAVIT ROLE ORGÁNŮ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ
4. VYMEZIT ZÁKLADNÍ TERMINOLOGII KRIZOVÉHO MANAGEMENTU
5. ZAMYSLET SE NAD ADAPTACÍ KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

UČEBNÍ OTÁZKY

- *Kdo odpovídá za zajištění obrany státu a bezpečnosti jeho občanů?*
- *Kde jsou tyto povinnosti zakotveny?*
- *Jaké nástroje k tomu stát využívá?*
- *Jaké orgány krizového řízení jsou vytvářeny?*
- *Jaké rozlišujeme krizové situace a krizové stavy?*
- *Jakým způsobem je možné zlepšit systém krizového řízení?*

LITERATURA

- Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení
- Vilášek J. a Fus, J. (2012): Krizové řízení v ČR na počátku 21. století. Praha: Karolinum.
- Vičar, R. – Skoruša, L. (2016): Patnáct let platnosti tzv. krizové legislativy v České republice. *The Science for Population Protection*, roč. 8, č. 2, s. 1-9, <http://www.population-protection.eu/prilohy/casopis/32/240.pdf>
- Modul J: Ochrana obyvatelstva a krizové řízení pro pedagogické pracovníky s. 5-14; s. 41-88. <https://www.hzscr.cz/clanek/moduly-dle-platne-koncepce-vzdelavani-v-oblasti-ochrany-obyvatelstva-a-krizoveho-rizeni-2017.aspx>

Doporučené zdroje:

- Bezpečnostní strategie ČR 2015. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>

REFLEXE MINULÉ PŘEDNÁŠKY

- *Co je smyslem krizového řízení?*
- *Proč vytváříme systém krizového řízení v moderní společnosti?*
- *Jak je možné charakterizovat krizové řízení?*
- *Jak je možné charakterizovat systém krizového řízení?*
- *Jaké naplňuje systém krizového řízení funkce?*
- *Proti jakým hrozbám a souvisejícím rizikům je systém krizového řízení vytvářen?*

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM

- Právně zakotvený, hierarchický, vzájemně provázaný systém práv a povinností orgánů:
 - státní správy,
 - samosprávy,
 - soukromých subjektů
 - a občanů
- Účelem je zajištění bezpečnosti všech občanů a obrany státu, a to bez ohledu na druh hrozby a její rozsah.
- Za zajištění bezpečnosti státu a funkčnost BS odpovídají orgány státu, a k tomu využívá mocenské nástroje.
- Hlavní výkonné prvky: ozbrojené síly, ozbrojené bezpečnostní sbory, záchranné sbory a havarijní služby.

BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM

Ústřední úroveň (státní):

- Prezident ČR, Parlament ČR, Vláda ČR, Bezpečnostní rada státu a její pracovní orgány,
- ústřední správní úřady a jejich organizační složky,
- ostatní instituce v podřízenosti vlády (např. Bezpečnostní informační služba), nestálé výkonné a koordinační orgány (např. Ústřední povodňová komise) a další nezávislé orgány (např. Česká národní banka, Nejvyšší kontrolní úřad atd.).

Územní prvky (samosprávné):

- hejtman kraje (včetně primátora hl. města Prahy), starosta určené obce, starosta obce,
- krajské úřady, obecní úřady s rozšířenou působností a ostatních obcí a jejich další pracovní orgány krizového řízení (např. bezpečnostní rada kraje, bezpečnostní rada obce, krizový štáb kraje atd.)

BEZPEČNOSTNÍ FUNKCE STÁTU

- Obrana státu;
- Ochrana obyvatelstva, kritické infrastruktury, kybernetického prostoru;
- Zajištění základních životních podmínek a potřeb obyvatelstva;
- Ochrana majetku, kulturních hodnot a životního prostředí;
- Výkon státní správy a územní samosprávy pro řešení krizových stavů;
- Zajištění zákonnosti, bezpečnosti občanů a vnitřního pořádku;
- Zajištění zdrojů (materiálních, energetických, finančních) pro řešení krizových stavů;
- Zajištění funkčnosti všech výkonných nástrojů a řídicích orgánů krizového řízení;
- Rozvoj bezpečnostního systému.

Prezident, parlament, vláda

Ozbrojené
síly

Ozbrojené
bezpečnostní
sbory

Záchranné
sbory

Havarijní
služby

Obrana státu
před vnějším
napadením

Veřejný
pořádek a
vnitřní
bezpečnost

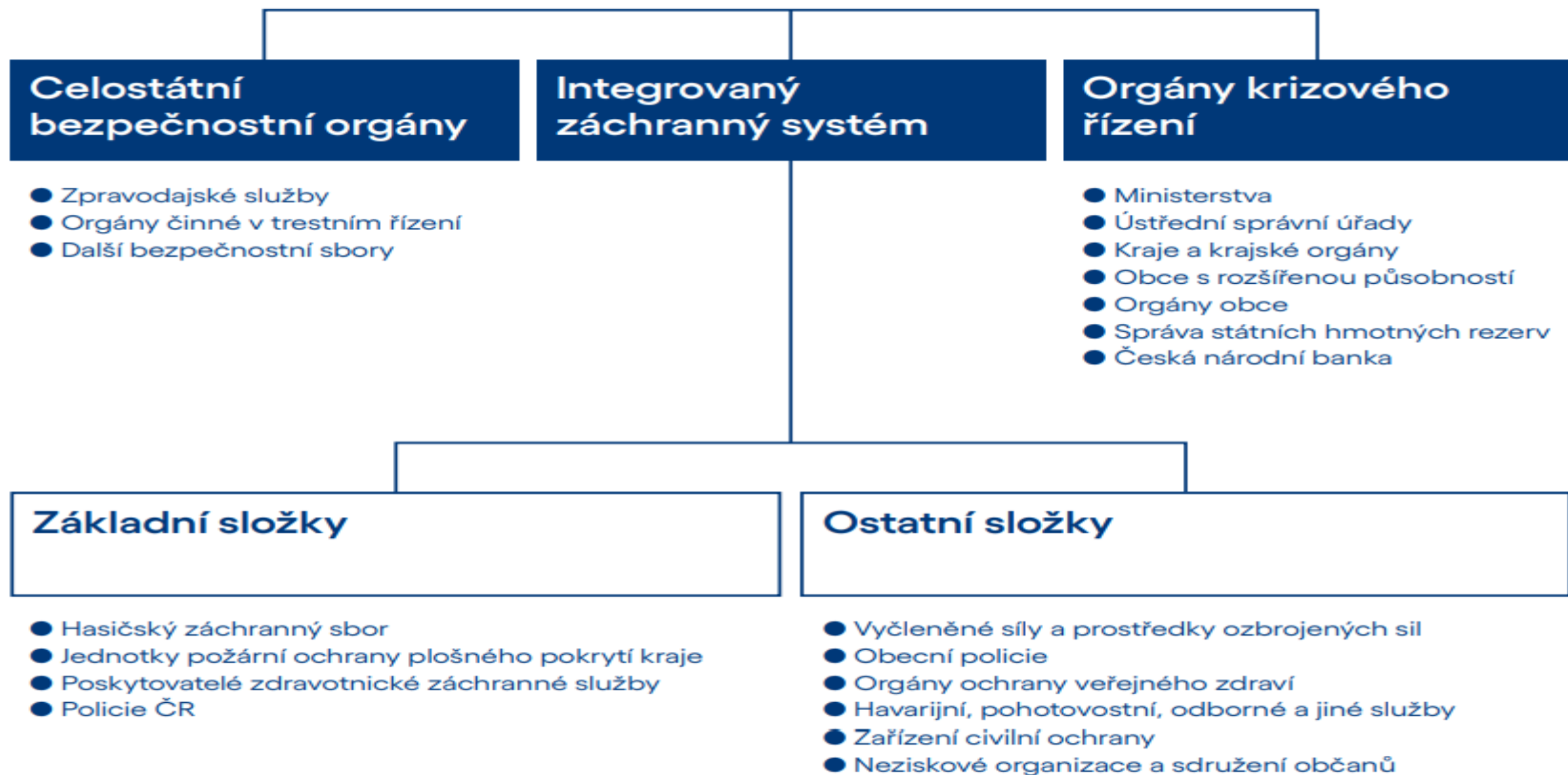
Ochrana
života a zdraví
obyvatel a
majetku před
požáry a
poskytování
účinné pomoci
při
mimořádných
událostech

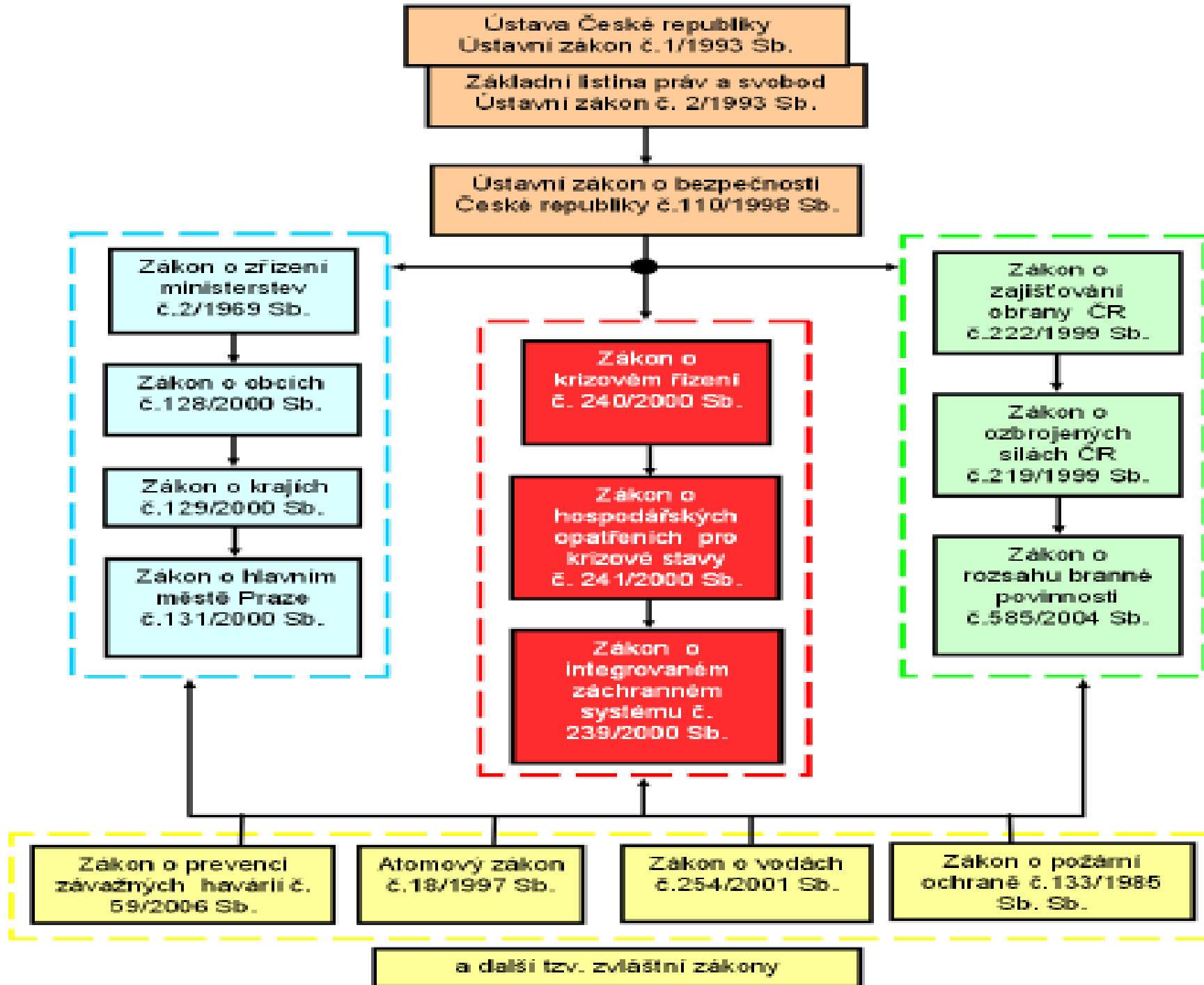
Poskytování
pomoci při
řešení
mimořádných
událostí

Státní orgány, orgány územních samosprávných celků a právnické a fyzické osoby

- Soudnictví a vězeňská služba
- Zpravodajské služby (VZ, BIS, ÚZSI)
- Prvky kybernetické bezpečnosti (NUKIB, ...)
- Zdravotnictví (nemocnice, hygiena)
- NBÚ
- NKÚ

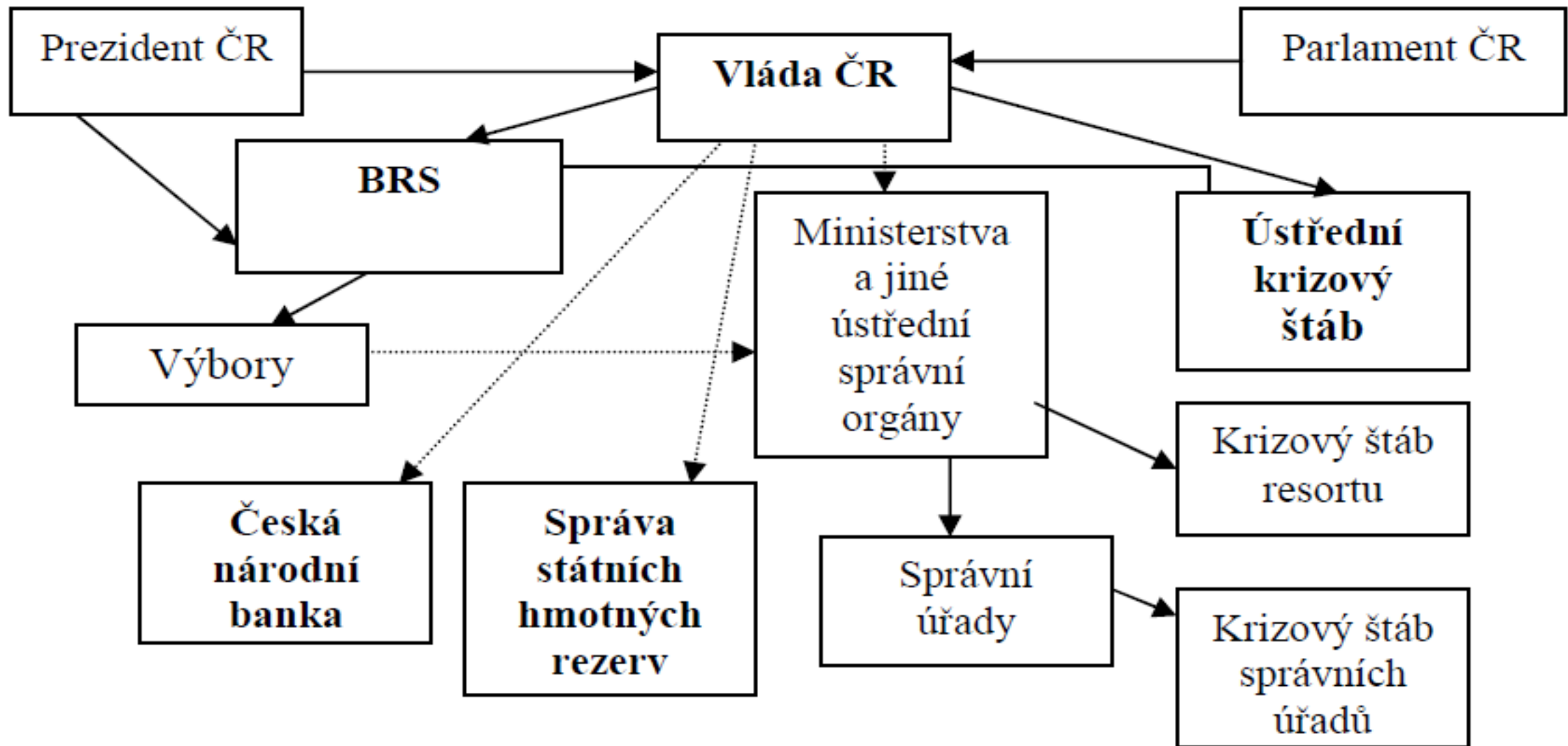
Složky bezpečnostní systému

- Ústavní pořádek
- Státní správa a samospráva
- Branná legislativa
- Krizové zákony
- Zákon o zpravodajských službách
- Zákon o ochraně utajovaných informací

ORGÁNY KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

OBLASTI KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ

1. Obrana státu – gesce MO, hlavní výkonná složka AČR
2. Oblast vnitřní bezpečnosti a veřejného pořádku – gesce MV, hlavní výkonnou složkou je PČR.
3. Ochrana obyvatelstva při mimořádných událostech – gesce MV, hlavní výkonný prvek: IZS a HZS ČR, záchranné sbory, havarijní služby, zdravotnictví, veterináři, ozbrojené síly
4. Ochrana ekonomiky a plánování civilních zdrojů – gesce SSHR, hlavními výkonnými subjekty jsou SSHR, MPO, MF, MZe a další hospodářské rezorty.

BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU

Stálý pracovní orgán vlády, zřízen Ústavním zákonem č. 110/1998 Sb., o bezpečnosti ČR

Řídí se statutem a jednacím řádem

Předsedou je předseda vlády. Počet členů 12 (ministři vlády ČR).

Jednání se účastní guvernér ČNB, předseda SSHR, vedoucí ÚV ČR a ředitel sekce předsedy vlády.

Prezident má právo se účastnit jednání rady. BRS zřizuje pracovní orgány dle potřeby.

Úkoly:

- Podílí se na tvorbě spolehlivého bezpečnostního systému státu,
- Koordinuje a kontroluje opatření k zajištění bezpečnosti a mezinárodních závazků,
- Mezirezortně koordinuje a posuzuje plánovací, přípravná a realizační opatření,
- Vyhodnocuje rizika ohrožení státu, předkládá vládě návrhy k jejich snížení, popřípadě vyloučení,
- Posuzuje souhrnné požadavky ministerstev a jiných správních úřadů uplatňované v rámci zajišťování bezpečnosti.

BEZPEČNOSTNÍ RADA STÁTU

- Koordinuje zpracování koncepčních dokumentů mezirezortního charakteru,
- Posuzuje a následně předkládá vládě k projednání pravidelné zprávy o stavu zajišťování bezpečnosti, obrany,
- Spolupracuje s bezpečnostními radami krajů,
- Posuzuje a následně vládě předkládá k projednání návrhy na zapojení ČR při plnění spojeneckých závazků v zahraničí, při účasti OS ČR v mezinárodních operacích na obnovení a udržení míru, při organizaci humanitární pomoci do zahraničí a při zapojení do záchranných akcí většího rozsahu v zahraničí,
- Při hrozbě vzniku krizové situace a po vyhlášení nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu posuzuje vzniklou bezpečnostní situaci státu a rozsah možného ohrožení,
- Posuzuje opatření navrhovaná Ústředním krizovým štábem, předkládá vládě návrhy na opatření k řešení vzniklé krizové situace, koordinuje činnosti v oblasti bezpečnosti.

ORGÁNY BRS

- Stálé pracovní výbory:
- [Výbor pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky](#) (v gesci MZV)
- [Výbor pro obranné plánování](#) (v gesci ministra obrany)
- [Výbor pro vnitřní bezpečnost](#) (v gesci ministra vnitra)
- [Výbor pro civilní nouzové plánování](#) (v gesci ministra vnitra)
- [Výbor pro kybernetickou bezpečnost](#) (v gesci předsedy vlády)
- [Výbor pro zpravodajskou činnost](#) (v gesci předsedy vlády)
- Pracovní orgán vlády k řešení krizových situací:
- [Ústřední krizový štáb](#)
- Koordinace čelení hybridnímu působení:
- [Odborná pracovní skupina pro čelení hybridnímu působení](#)

ÚSTŘEDNÍ KRIZOVÝ ŠTÁB

- Pracovní orgán BRS pro řešení krizových situací.
- Připravuje návrhy řešení krizových situací po vyhlášení některého z krizových stavů - nouzového stavu, stavu ohrožení státu nebo válečného stavu, jakož i při hrozbě vzniku krizové situace.
- Návrhy předkládá na schůzi BRS nebo podle rozhodnutí předsedy vlády a BRS přímo na schůzi Vlády ČR.
- O aktivaci rozhoduje předseda vlády nebo jím pověřený místopředseda.
- Předsedou štábu je v případě vnějšího vojenského ohrožení ministr obrany a ministerstvo obrany přebírá úkoly sekretariátu štábu
- V případě nevojenského ohrožení přebírá tuto roli ministr vnitra

KRIZOVÉ SITUACE A STAVY

- KRIZOVÉ SITUACE:
 - Mimořádné události
 - Krizové stavy:
 - Stav nebezpečí
 - Nouzový stav
 - Stav ohrožení státu
 - Válečný stav.
- Základními kritérii pro vyhlášení: charakter; rozsah postižení a velikost postiženého území.
- Po vyhlášení krizového stavu : krizová situace řešena orgány krizového řízení.
- Přijímána jsou krizová opatření v souladu s krizovým zákonem.

KRIZOVÉ SITUACE A STAVY

- Krizové situace nesouvisející se zajišťováním obrany:
 - stav nebezpečí;
 - nouzový stav;
 - stav ohrožení státu.
- Krizové situace související se zajišťováním obrany:
 - stav ohrožení státu;
 - válečný stav.

Krizové situace a krizové stavy

KRIZOVÉ SITUACE

NESOUVISEJÍ S OBRANOU

NESOUVISEJÍ
S VNITŘNÍ BEZP.
A VEŘ. POŘÁDKEM

SOUVISEJÍ
S VNITŘNÍ BEZP.
A VEŘ. POŘÁDKEM

SOUVISEJÍ
S OBRANOU

STAV NEBEZPEČÍ

STAV NEBEZPEČÍ

NOUZOVÝ STAV

NOUZOVÝ STAV

STAV
OHROŽENÍ STÁTU

STAV
OHROŽENÍ STÁTU

VÁLEČNÝ STAV

VYHLAŠUJE

HEJTMAN

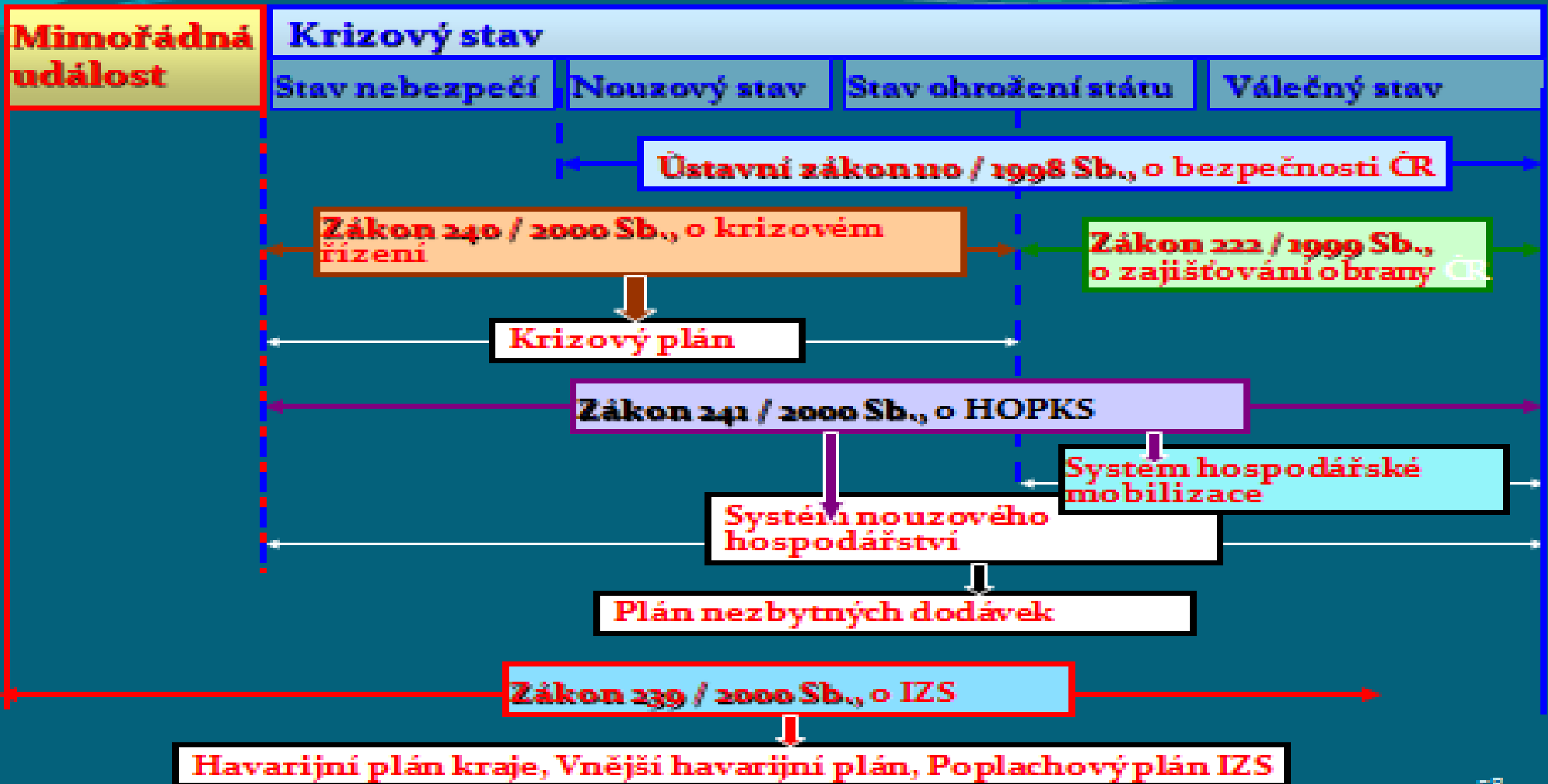
VLÁDA

PARLAMENT

PARLAMENT

2004	Stav nebezpečí	1 x	1 obec	padající skály
2005	Stav nebezpečí	1 x	2 obce	porucha na vod.díle
2006	Stav nebezpečí	9 x	8 krajů	jarní povodně
2006	Nouzový stav	1 x	4 krajů	jarní povodně
2006	Stav nebezpečí	1 x	1 obec	sklad NL
2006	Stav nebezpečí	1 x	2 obce	sesuv skalního masivu
2007	Nouzový stav	1 x	část ČR	orkán Kyrill
2009	Stav nebezpečí	5 x	4 kraje	bleskové povodně
2010	Stav nebezpečí	8 x	6 krajů	povodně
2013	Stav nebezpečí	2 x	2 kraje	povodně
2013	Nouzový stav	1 x	7 krajů	povodně
2014	Stav nebezpečí	1x	1 kraj	sesuv půdy
2016	Stav nebezpečí	1 x	1 kraj	nelegální sklad NL
2017	Stav nebezpečí	1 x	1 kraj	africký mor prasat

Působnost krizové legislativy ...

Vývo

mimořádné události

Krizová situace

**S
T
U
P
E
Ň
I
N
P
O
P
L
A
C
H
U
I
Z
S**

síly a prostředky

Základní a ostatní složky IZS, mezikrajová pomoc, ostatní pomoc, mezinárodní pomoc orgány krizového řízení a štáb velitele zásahu strategická úroveň řízení

Zvláštní stupeň

Základní a ostatní složky IZS, mezikrajová pomoc koordinace velitelem zásahu za pomoci štábu operační a nebo strategická úroveň řízení

3

Základní a ostatní složky IZS koordinace velitelem zásahu taktická nebo operační úroveň řízení

2

Základní složky IZS není nutná koordinace taktická úroveň řízení

1

událost

**Havarijní plánování
Havarijní plán kraje**

zák. 239 / 2000 Sb., o IZS

mimořádná událost

krizové řízení

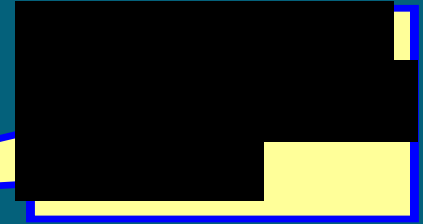
rozsah události

čas

krizové plánování

zák. 240 / 2000 Sb., o kriz. řízení

vývoj události

OMEZENÍ SVOBOD

Za nouzového stavu nebo za stavu ohrožení státu lze na nezbytně nutnou dobu a v nezbytně nutném rozsahu omezit:

- právo na **nedotknutelnost osoby a nedotknutelnost obydlí** při evakuaci osoby z místa, na kterém je bezprostředně ohrožena na životě nebo zdraví,
- **vlastnické a užívací právo právnických a fyzických osob k majetku**, pokud jde o nucené omezení práva vlastníka nebo uživatele z důvodu ochrany života, zdraví, majetku nebo životního prostředí, které jsou ohroženy krizovou situací, přičemž je za toto omezení poskytnuta přiměřená **náhrada**,
- **svobodu pohybu a pobytu ve vymezeném prostoru** území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,
- právo pokojně **se shromažďovat** ve vymezeném prostoru území ohroženého nebo postiženého krizovou situací,
- právo **provazovat podnikatelskou činnost**, která by ohrožovala prováděná krizová opatření nebo narušovala, popřípadě znemožňovala jejich provádění,
- **právo na stávku**, pokud by tato stávka vedla k narušení, případně znemožnění záchranných a likvidačních prací.

NÁHRADY

- Stát je povinen nahradit škodu způsobenou právníckým a fyzickým osobám v příčinné souvislosti s krizovými opatřeními a cvičeními orgánů krizového řízení prováděnými podle krizového zákona.
- Této odpovědnosti se může stát zprostit jen tehdy, pokud se prokáže, že poškozený si způsobil škodu sám.
- Náhrada újmy na zdraví vzniklé při výkonu uložené pracovní povinnosti, pracovní výpomoci nebo dobrovolné pomoci vykonané v rámci organizované činnosti se poskytuje obdobně podle předpisů o odškodňování pracovních úrazů, pokud nárok na náhradu této škody nevznikl již z pracovněprávního vztahu.
- Peněžní náhradu poskytne ten orgán krizového řízení, který nařídil krizové opatření nebo cvičení, při němž anebo v jehož důsledku vznikla škoda či újma.

První krok k vytvoření integrovaného bezpečnostního systému: Státní tajemník pro bezpečnost a Situační centrum

Předseda vlády

Vláda

Bezpečnostní rada státu

Státní tajemník pro bezpečnost

- Hlavním poradcem předsedy vlády pro bezpečnost
- Členem a tajemníkem BRS
- V čele sekretariátu BRS
- Účastní se výborů BRS
- V čele Situačního centra
- Předsedou Ústředního krizového štábu

Výbory Bezpečnostní rady státu

- Pro koordinaci zahraniční bezpečnostní politiky
- Pro obranné plánování
- Pro vnitřní bezpečnost
- Pro civilní nouzové plánování
- Pro kybernetickou bezpečnost
- Pro zpravodajskou činnost

Situační centrum

Ústřední krizový štáb

- Státní tajemník pro bezpečnost:
 - poradce předsedy vlády pro bezpečnost
 - tajemník a člen BRS
 - řídí situační centrum
 - předseda ÚKŠ

ZÁVĚR

- ZA ZAJIŠTĚNÍ BEZPEČNOSTI ODPOVÍDÁ STÁT
- ZA TÍMTO ÚČELEM VYTVÁŘÍ BEZPEČNOSTNÍ SYSTÉM
 - řídicí orgány
 - Bezpečnostní rada státu
 - krizové štáby
 - výkonné nástroje
- KRIZOVÉ ŘÍZENÍ JE VYMEZENO PLATNOU PRÁVNÍ ÚPRAVOU
- KRIZOVÉ SITUACE A KRIZOVÉ STAVY
- OMEZENÍ SVOBOD A PRÁV, NÁHRADY
- RACIONALIZACE KRIZOVÉHO ŘÍZENÍ